

EINDELOZE WISSELING VAN PERSPECTIEF

gedichten

FRANS SILIAKUS

Auteur
© Maart 2023

F. Siliakus

HET WAAS

Ik liep in het vertrouwde woud
Achter Donsbrüggens oorlogskerkhof.
Opeens haalde mijn bewustzijn een oud,
Doch ontastbaar teken uit het stof:
Het waas, dat open plekken vulde
En in zijn dans zonder duidelijk begin
Zijn eeuwenoude, transparante zin
Langzaam aan mij onthulde.

“Hebt gij het waas wel opgemerkt?”
Vraagt Van Deysse hem die de Rozelaar leest,
En die zich in het bos ontspant en sterkt,
Maar aarzelt waar hij al eerder is geweest.
Natuurlijk heb ik het waas onmiddellijk gezien,
Net als zovele vergelijkbare eerdere keren,
Maar nu de stralen langs mij heen gaan scheren,
Kan mij de zin ervan geenszins ontvliên.

De stralen van de telkens verschijnende zon
Alsmede de duizenden deeltjes stof
Op de plek waar eens mijn inzicht begon,
Maakten elkander onmiskenbaar het hof.
Zij kunnen niet buiten elkaar bestaan,
Zonder de een is de ander bezig te vergaan.
De dans tussen de partners is weliswaar traag,
Maar toont verwevenheid tussen hoog en laag.

HARDERWIJK
Op de boulevard

De stralende namiddagzon bereikt haar eindigheid:
Tussen toeristen word ik fotografisch vastgelegd,
Maar zo op afstand beleef ik dit, dat het maar weinig zegt,
Dat ik nog steeds de dagelijkse banaliteit

Kan aanraken, en het ten slotte niet veel scheelt
Of tijd en ruimte worden ingewisseld, voor ik bezwijk
Aan de waas, die mij de wereld dwingend toebedeelt,
Zodat ik uiteindelijk al mijn kansen zie verspeeld

En dreig toe te vallen aan een mij vijandig rijk,
Dat mijn kwetsbare ziel als buit wenst te incasseren.

De toeristen, die mij intussen een voor een passeren,
Merk ik nauwelijks op, nu het licht nòg ingetogener is

Dan vroeger, en Nemesis het hart aanvangt te masseren,
Waardoor ik nimmer zal weten wat ik in realis mis.

AFSCHEID

De jaren met u heb ik bewust aangeraakt.
Het verleden verkreeg hierdoor respijt,
En trachtte zich te voegen naar de ijdelheid,
Tot het ieder heden feitelijk had gelaakt

En gebeurtenissen moedwillig ging infecteren,
Ofschoon wij eigenlijk al afscheid namen,
Nu de oude feiten, die tezamen kwamen,
Niet bereidwillig waren de sporen te traceren.

Wat wij eenmaal op gelijke voet bespraken,
Keert niet meer terug in de tegenwoordige tijd,
Want die destijds relevant geachte zaken
Hebben zich nu met graagte van ons bevrijd.

Door het afscheid zijn thans verdwenen
Prelaten en priesters van het priemgetal,
Hoewel de verbinding lijkt te bestaan in ons geval,
Totdat het gedicht eenmaal is verschenen
Dat u van uw noodlot noodzakelijk verlossen zal.

HET CHINESE SCHUBDIER

Met varens schuift het oerwoud steeds een beetje op
In de richting der door de mens bebouwde wijken.
Wegen die wij eens gingen, zijn niet meer te bereiken
Nu de begroeiing steeds volhardend oprukt naar de top.

Er wordt jacht gemaakt op het grijze geschubde dier,
Dat leeft in de oerwouden van het Chinese binnenland,
Waardoor het met uitsterven wordt bedreigd binnen de rand
Van onnoemelijk vele bospercelen, waar schier

Acht miljoen jaar geleden dit dier reeds placht te wonen,
En dit het grondig opruimen tot zijn taak had gemaakt.

Het oerwoud in heel zijn omvang heeft het aangeraakt,
Aangezien het de natuur voor zijn geduld wilde belonen.

Landstreken, waar ik het schubdier zag, ben ik helaas vergeten,
Maar ik ging graag op zoek, als ik zijn wegen had geweten.

VOOR EEN DROEF MEISJE

Altijd is er op deze onmetelijke aarde
Een plekje, waar je schuilen kunt.
Het is een vindbaarheid van grote waarde
Voor wie zich even stilte gunt.

Kijk maar een keertje in jezelf,
Wanneer je weer verdrietig bent.
Het is een prettig, klein gewelf,
Dat helemaal voor jou is gepland.

Je hoeft je nergens druk over te maken:
Je bent mooi en helemaal geslaagd.

Je zult deze zekerheid geenszins kwijt kunnen raken.
Er is niemand die jou te attaqueren waagt.

Wanneer iemand onverhoopt zijn pijlen op jou richt,
Merkt hij dat je onaantastbaar bent en nooit zwicht.

BIJ HET GRAF VAN EEN SPREEUW

Onder oude, hoge bomen voerde mij mijn korte weg,
Toen ik de zwarte vijver naast mij onderkende,
De nacht zag komen, waartoe ik mij graag wendde,
Omdat ik dan jouw naam meer dan eerbiedig zeg.

Vanavond moest ik alweer een spreekw begraven:
Hij had zich doodgevlogen tegen onze ramen aan.
Bij de kuil die ik groef, heb ik mij aan de stilte kunnen laven
En heb ik onhoorbaar en onzichtbaar geplengd een traan.

Ook heb ik een gedicht gemompeld bij wijze van eer
Aan het dier dat hier zijn voortijdig einde vond

En dat nu naar de eeuwige rust verwezen is in deze grond
Als blijvende herinnering aan dagen van weleer.

Jij hebt de plechtigheid op grote afstand bijgewoond,
Waardoor het gebeuren raadselachtig werd bekroond.

HERSENPAN

Jaren geleden is uw hersenschors voorgoed gesloten.
Enkel stof daalt nog op uw grafsteen neer.
Gij had zo veel voor later willen begroten,
Maar allengs verkruimelde alles tot as en oud zeer.

Ik was destijds bepaald betrokken op uw hersenpan.
Zo kon het zijn dat u over mij hebt nagedacht.
Wij dronken uit dezelfde porseleinen kan
Van de rode wijn die ik u 's avonds bracht.

Die wijn moest van een edele wijnstok zijn,
Want haar bouquet leeft immer nog in mij voort.
Zij verleende cachet aan ons toenmalig drinkfestijn
En maakte mij bewust van mijn eigen soort.

NIJMEGEN

Op de jongste dag, die nimmer komt, hoop ik u weer te zien.
Uw woorden draaien in het rond, makend al het weten wakker.
Gedwongen door de sancties trek ik mijn riem nog wat strakker.
De dagen, die zich niet haasten, brengen een leegte misschien.

De huisbaas met zijn Haags accent en ordinaire matjes,
Loopt langzaam op het niet bestaande af.
Ik wil u spreken over de onuitroeibare wratjes,
Maar ik houd mijn mond, wetend u inmiddels in het graf.

Wachten is het enige wat mij mijns inziens overblijft.
Ik loop u op het Keizer-Karelplein plots tegen het lijf.
Het is precies, zoals gij in uw sentimentele boekjes schrijft.
Een perpetuum mobile, enkel tot uw glorie in bedrijf.

Wat zou een dialoog, in het geheim gevoerd, toch nuttig zijn.
Doch levend in het nooit houdt gij uw handen liever rein.

DOOD TEGEN HET RAAM

Wees voortaan gerust o kleine mus:
Er is een die op jou drukt zijn kus
En die zich graag ontfermen gaat
Over wat je aan de aarde achterlaat.

Het vliegenvolk heb ik verjaagd,
Dat je vanaf je val brutaal heeft belaagd
En aan je lichaam vrat onversaagd,
Zonder dat iemand dit had gevraagd.

Terwijl ik spit in de keiharde grond,
En je leg in aarde's open mond,
Hoor ik plots het liedje naderkomen,
Dat de dood fluit zonder schromen.

Het heeft hem kennelijk behaagd
Zijn wijsje nog eens opnieuw te fluiten.
Je vliegt nu nooit meer tegen de ruiten,
Daar hij jou op zijn snelle wiekslag draagt.

ERFGOED

In mijn taal ben ik, zo weet ik allang gewis,
Het meest beïnvloed door mijn vader.
Dit is merkwaardig als ik mij niet vergis,
Want pas op het eind kwam hij mij nader.

Ik ken hem enkel uit de gebeden die hij sprak
Aan het begin en aan het eind der maaltijd.
Zo vond mijn dictie een vanzelfsprekend onderdak
Bij zijn aversie tegen symbolische kaalheid.

De godsdienst hing voortdurend boven de tafel.
De vreze des Heren keerde zich bij ons in.
Toch was het geen hel, verdoemenis en zwavel,
Die de atmosfeer bepaalde in ons gezin.

Ik wist: die wereldvreemde man, die had ons lief,
Eenvoudig, net zoals hij foto's maakte zonder statief.

Hij zond zijn gebeden op in zuivere zelfverzekerdheid.
Juist hierdoor raakte ik nooit zijn erfgoed kwijt.

ÉÉN WOORD

Een enkel woord
Is mij genoeg
Om het vuur te doen
Ontvlammen.
Dit werkt zowel
Spade als vroeg
Om de melancholie
In te dammen.

Ieder woord is
Een schuilplaats
Voor een teken
Dat diep ligt
In de grond van
Onze taal.

Daarom heb ik
Eerbied voor de
Amplitudo van
Een zinvol en
Oprecht verhaal.

NIEUW SCHEMA

Ik zie mijzelf in de spiegel in de gang,
Maar ik kijk niet echt: ik weet genoeg
Over de man daar met die vreemde drang,
Die eertijds steevast op zijn ondeugd joeg.

Als ik de gang gedachtendiep ben doorgegaan,
Ben ik alweer op weg naar een thema.
Ik zal niet bij het oude stil blijven staan,
En vind mij terug in een nieuw schema.

Mijn gedachten zijn altijd aan het dwalen
Van vroeg tot laat een ijzingwekkende carrousel.
Voor een nieuw thema zal ik nooit dralen,
Want een gedachte die ik verloor, is als de hel.

ZONDER HOGERE MACHTEN

Je hebt nooit deze Duitse stad bereikt.

Ik waan mij daarom veilig voor je woorden.
Als iemand mij op straat ontwijkt,
Behoef ik mij niet geestelijk te omgorden.

Een stellige zekerheid maakt zich van mij meester:

Ook dit jaar kom je hier niet heen.
Ik snoei eigenlijk voor niets de heester
En veeg de straat secuur, maar blijf alleen.

Toch geeft dit niets: ik blijf op je wachten.

Ook het huis van de overburen houd ik in het vizier.
Stel dat je je vergist en daar de deur staat op een kier.
Dat zou beslist gaan boven al mijn krachten.
Ik zou oversteken en met je gaan van hier,
Voorgoed bevrijd van veronderstelde hogere machten.

OP REIS

Ik moet mij voortaan ervan vergewissen,
Dat de dagen gewoon verder zullen gaan.
Het is aan mij gegeven te beslissen,
Dat ik nu wegloop uit de mij bekende laan.

Morgen zal ik hier niet meer verkeren.
Het zal dus nacht zijn zonder mij.
U zult van mij niets meer behoeven te leren.
Groet mij daarom nu al en wees vrij.

Na deze nacht zal de zon zonder aarzelen opgaan.
Op dat moment blaast menigeen de laatste adem uit.
De achterblijvers mogen dan eindelijk opstaan.
De verteller vertrok als eerste naar verluidt.

In mijn hoofd klinkt steeds dezelfde wijs,
Die mij begeleiden zal gedurende mijn reis.
Ik heb een vast bewustzijn voor het licht.
Doe voor mij de luiken daarom niet dicht.

MIJN DOCHTER IN NOORWEGEN

In gedachten reis ik met haar mee,
Met mijn dochter, die met haar kinderen
Reist door Noorwegen, ver van de zee,
In de bossen, waar niemand kan verhinderen

Dat zij de rust bereikt die zij verdient.
Het landschap wordt in stilte opgewekt
En krijgt dan perspectief, zodat het aandacht trekt
Van de eigenaren van een mient,

Die schijnbaar vergaderen over problemen
Met het door hen ontwikkelde beleid.

In de gedachten die ik aan mijn dochter wijd,
Zie ik haar resoluut de leiding nemen:

Zij is gewend knopen door te hakken,
Waar anderen de moed hebben laten zakken.